

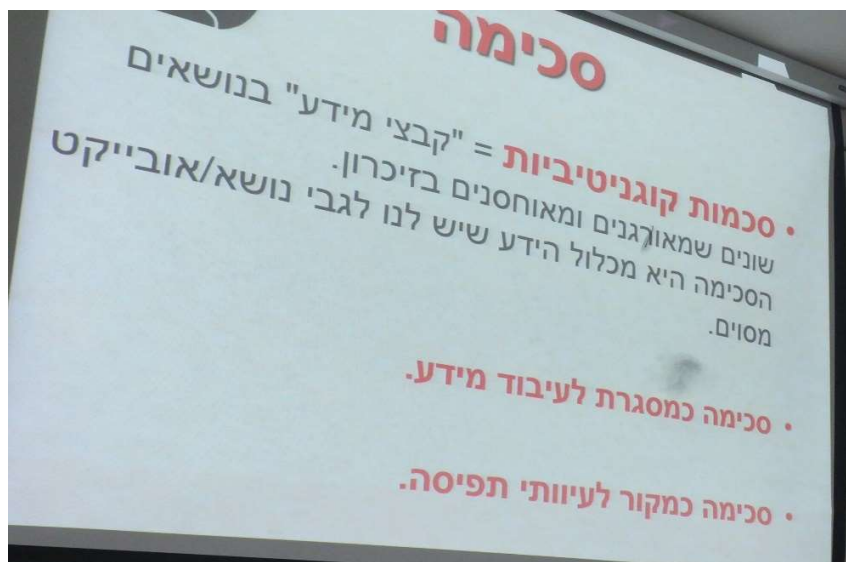
הרצאה 5 – הטיות תפיסה

סטראוטיפ

מייחסים תכונות לפרט על סמך קבוצה אליה הוא משתייך. בני אדם מייחסים לכל מיני קבוצות בחברה תכונות כאלה ואחרות ועל בסיס הקבוצות הללו אנו מייחסים לפרטים את כלל התכונות (הקבוצתיות) מבלי שהכרנו אותם. בדומה לאפקט הילה רק שהתכונה המרכזית היא לא בהכרח שלילית או חיובית אלא תכונה של שיוך לקבוצה כזאת או אחרת.

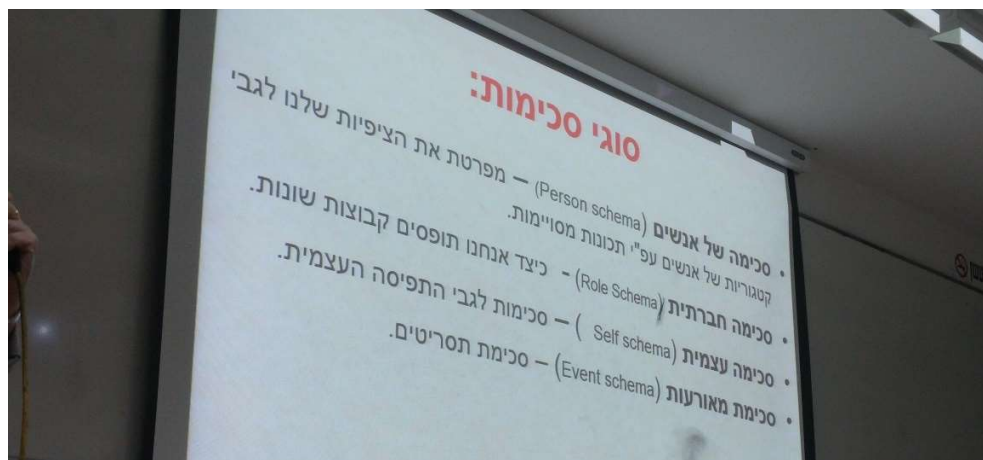


סכימה:



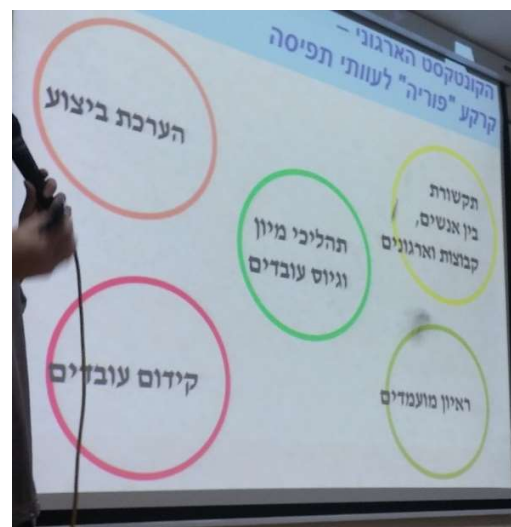
מבנים קוגניטיביים שעל פיהם המוח שלנו מארגן, מטרת הסכמות היא לשמש לנו מסגרת לעיבוד המידע.

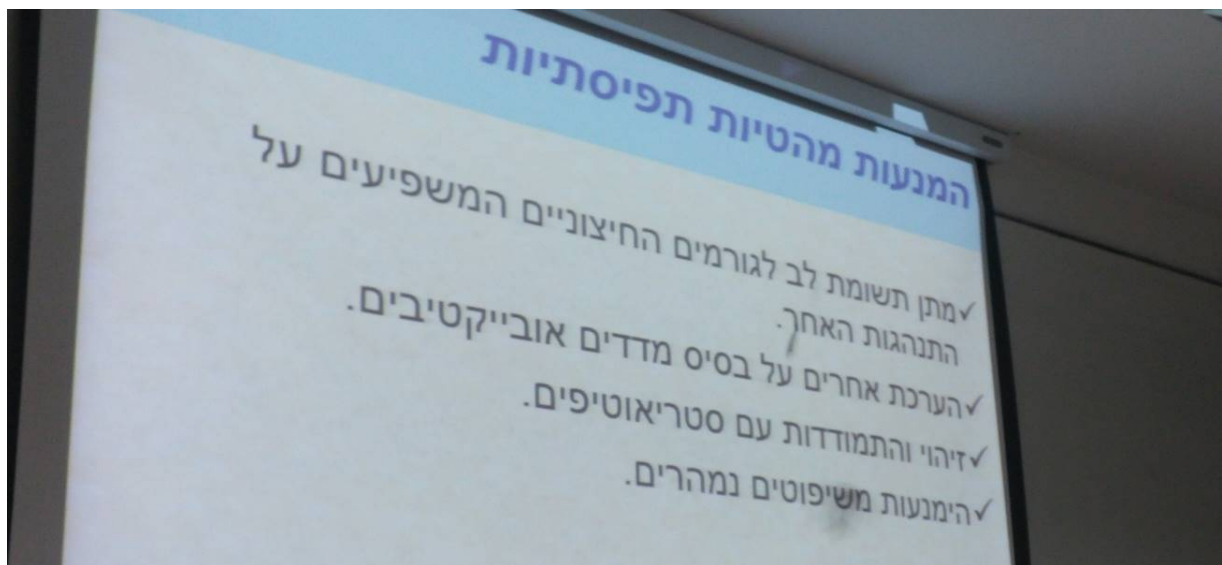
דוגמות לסוגי סכמות:



הסכמות עלולות לגרום לנו לעיוותי תפיסה כיוון שאנו עלולים להשליך את הסכמה שלה אנו רגילים ומכירים משנים קודמות על אדם שאנו לא מכירים באמת ולשייך לו תכונות שלא באמת שייכות לו (כמו סטראוטיפ/ אני מוזמן לחתונה בראש יש לי סכמה תסריטאית של איך תראה החתונה כשבפועל יכול להיות שהיא תהיה אחרת לחלוטין).

השלכות עיוותי התפיסה על הניהול:





בהקשר לתמונה שלעיל:

- הימנעות מטעות הייחוס הבסיסית
- שימוש במדדים שאפשר לבדוק בלי דעה אישית – מספרים מי מהעובדים מוכר יותר?

ניהול רושם

האופן שבו אנחנו מתמרנים את רשמי הזולת מאתנו – מנסים להשפיע על מה שאחרים יחשבו עלינו. לפי סוציולוג - גופמן במאמר הצגת העצמי בחיי היום יום (לקרוא מהסילבוס), "כולנו עסוקים כל הזמן בלתמרן את רשמי הזולת מאתנו" גופמן משתמש במונחים מעולם התיאטרון ומדמה את האינטראקציות שלנו עם אנשים ל"משחק" בתאיטרון, גופמן מחלק את חיינו לשני חלקים:

1. קדמת הבמה - בכל אינטראקציה עם אדם אחר
2. מאחורי הקלעים – כשאנחנו לבד עם עצמנו

בכל מפגש שלנו עם אנשים שונים אנו משחקים משחק שונה כדי ליצור רושם שונה. המשחק יכול להיות גם של שני אנשים (דוגמה: זוג שמזמין חברים הביתה וכשהם מול החברים הכול מושלם והם הכי נחמדים אבל בתאכלס הם הורגים אחד את השני מכות ברגע שכולם הולכים)

לכידות בין שפת הגוף למה שאנחנו אומרים היא – מפתח למשחק טוב, לפעמים יוצא מצב שאנחנו אומרים משהו אחד אבל הגוף שלנו משדר דרך שפת הגוף משהו אחר והפער עלול לחשוף את עצמנו לבמה כשאנחנו לא לובשים את המסכה (כמו באחורי הקלעים), גופמן אומר שכשאנחנו חושפים מישהו כשהוא בלי המסכות שלו זה סיטואציה לא נעימה לשני הצדדים (צמחוני שנוסע לחול אוכל בשר ובדיוק באותו רגע פוגש חבר מישראל שגם צמחוני כמוהו – לשניהם לא נעים)

למידה

כל התפיסות שלנו את אנשים / סיטואציות הם תוצר של למידה.

למידה בפסיכולוגיה: ביום יום אנו מגדירים למידה כרכישת ידע – הולך למכללה ללמוד מנהל עסקים למורה נהיגה ללמוד נהיגה וכולי...

בפסיכולוגיה המשמעות של המושג רחבה יותר כי:

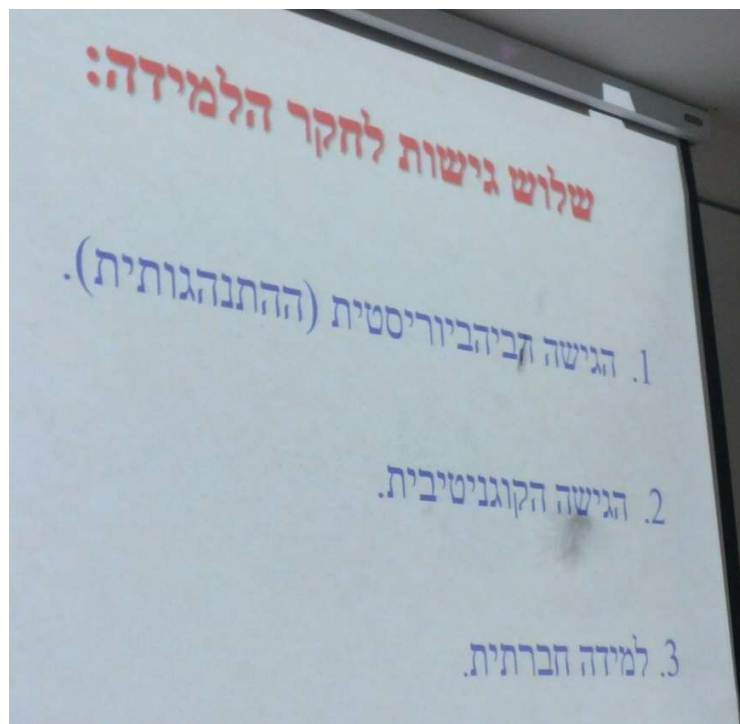
1. לא כל מה שלמדנו נעשה בצורה מכוונת (לומדים דברים מבלי להתכוון ללמוד אותם, להתחיל עם בחורה, לאכול עם סכ"ם גם דברים שליליים: לפחד מג'וקים ועוד)
2. שינויים בתפיסה או ברגש כלפי דברים מסוימים

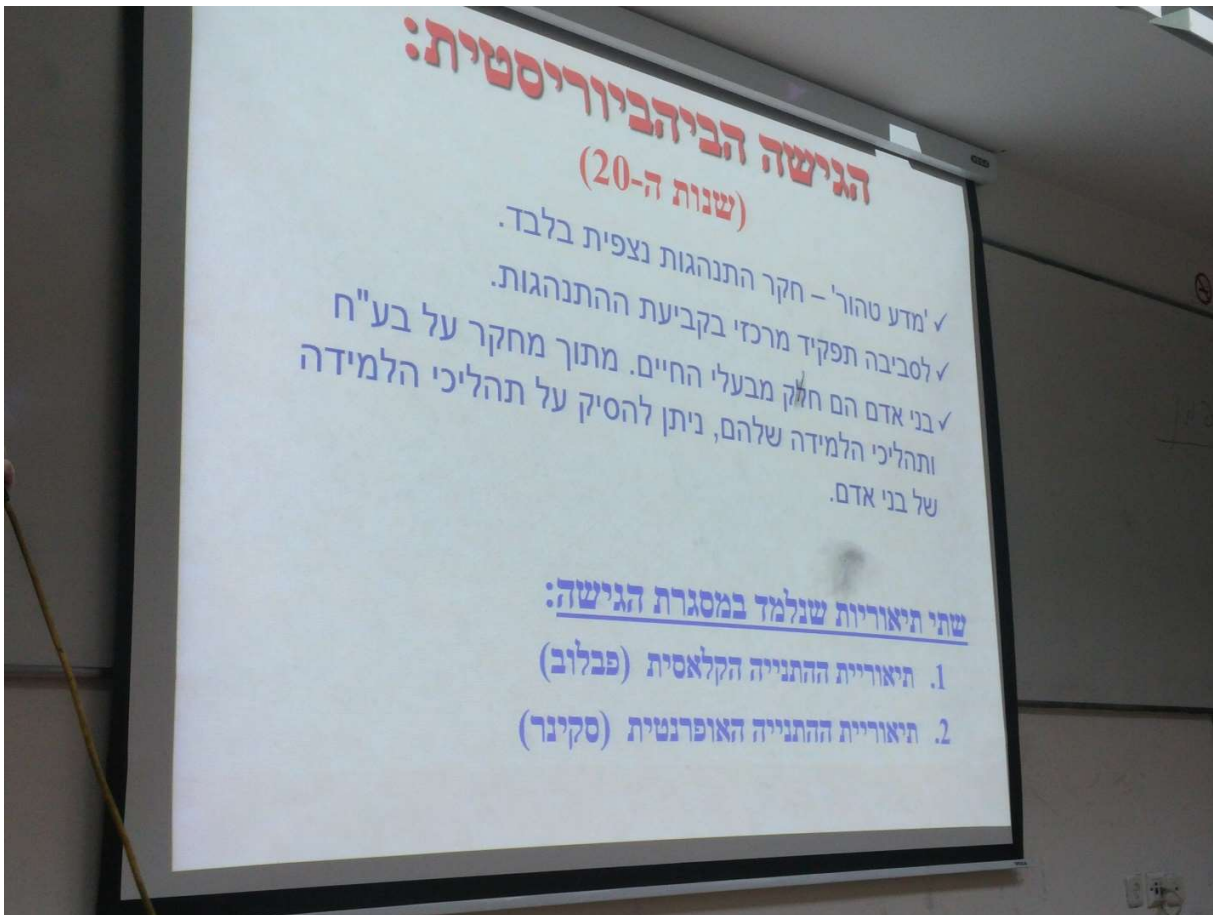
למידה בפסיכולוגיה הגדרה: כל אותם שינויים פנימיים שחלו באדם בעקבות ההתנסויות שלו המאפשרים לו לפעול בעתיד בצורה שונה מבעבר. או במילים אחרות – שינוי קבוע בהתנהגות המתרחש כתוצאה מניסיון

שלושה מרכיבים חשובים

1. שינוי התנהגותי – גלויה או סמויה (גלויה – ילד למד לרכב על אופניים, סמויה – שינוי בתפיסה/ רגש של מישהו כלפי משהו השתנה)
2. השינוי צריך להיות קבוע (שינויים שהם קבועים יחסית ואינם כתוצאה מלקיחת תרופה או סם או עייפות- שהשפעתם תתפוגג תוך זמן מה- זאת אומרת משנים לנו את ההתנהגות אבל כשהשפעתן חולפת אין להם השפעה יותר ומנגד למידה תמשיך להשפיע עלי לאורך זמן.
3. חייב להיות כתוצאה מניסיון (ניסיון עקיף או ישיר – גם כשמישהו מספר לנו שהוא נתקע במעלית אנחנו יכולים פתאום להתחיל לפחד ממעליות)

שלושת הגישות למחקר הלמידה בפסיכולוגיה





מה שמיוחד בגישה הזו היא שלוש נקודות מוצא שמייוחדות רק לה,

- a. למידה באה לידי ביטוי בהתנהגות גלויה בלבד – בניגוד להגדרה של הפסיכולוגיה הכללית, לטענתם הפסיכולוגיה היא מדע ולכן צריך להצטמצם לחקר של תופעות שניתן למדוד אותן או לצפות בהן.
- b. הסביבה משחקת תפקיד משמעותי בקביעת ההתנהגות – הפסיכולוג יחפש את הסיבה להתנהגות בסביבה.
- c. טוענים יש דמיון רב בין למידת בני האדם ללמידת בעלי החיים – למרות שהאדם חכם יותר תהליך הלמידה של האדם והחיות דומה מאוד.

בתוך גישה זו נדבר על שתי תיאוריות

- a. תיאוריית ההתנייה הקלאסית – (פבלוב)
- b. תיאוריית ההתנייה האופרנטית (סקינר)